

STATUTUL POLIȚISTULUI - ROLUL ÎN REFORMA INSTITUȚIONALĂ A STRUCTURILOR DE ORDINE ȘI SIGURANȚĂ PUBLICĂ

Drd. Valentin MINOIU

Academia de Studii Economice din București

Școala Doctorală – Drept

Abstract

In a state governed by rule of law, the most important pillars are law enforcement institutions, and, among these institutions, the most remarkable one is the governmental institution which is in charge of managing the field of public order and safety.

From this perspective, the Romanian space was no exception, considering the fact that in more than 30 years since the 1989 Revolution, in Romania was built a strong democracy, fundamentally based on principles and functioning of rule of law. In this period, the public order and security structures have passed through essential transformations, evolving to the level of modern institutions with strong values and well-defined principles, significantly oriented in achieving the assumed goals as law enforcement and protection of fundamental rights and guaranteeing public and private property.

All these aspects could not be possible without a constant concern in development and professionalisation of the most essential resources, human resources, which, like any other organisation, these institutions also have. In this field, the transformations have been considerable, both in terms of structure - from a quantitative point of view, and also, operationally - from a qualitative point of view.

Keywords: *police officer; the Statute of the police officer; public order and security; defense, public order and national security; service reports; fundamental rights and freedoms; institutional reform.*

I. În loc de introducere, o scurtă incursiune în trecut...

Transformările din societatea românească, dar și provocările, din ce în ce mai mari și mai complexe, cu care omenirea se confruntă în ultimii ani, au produs un impact semnificativ și asupra sistemului administrativ de stat și, pe cale de consecință, asupra sistemului de ordine și siguranță publică. În acest context, a

apărut necesitatea unor reforme, unele chiar profunde, prin care s-a urmărit orientarea evoluției instituționale spre dezvoltarea capacității de reacție și intervenție a structurilor competente, spre creșterea gradului de eficiență în atingerea obiectivelor, concomitent cu asigurarea eficacității în prevenirea apariției fenomenelor antisociale. O parte dintre reperetele acestei evoluții, dar și a efectelor generate ne propunem să le conturăm aici, urmărind ca, pe baza lor, să încercăm prefigurarea unor elemente de interes pentru viitor, care, în sine, să determine eficiențizarea instituțională, de dorit a fi atinsă prin oricare proces de reformă.

În spatele reformelor, în funcționarea mecanismelor instituționale, dincolo de resursele bugetare, materiale (care și ele își pun, specific, amprenta asupra șanselor de succes ale reformelor), întotdeauna rolul principal îl joacă resursa umană, cea de care depinde, în mod esențial, punerea în operă a acțiunilor și intervențiilor, în oricare dintre fazele operaționale – respectiv de planificare, proiectare, conducere și executare, analiză și revizuire. Demersul nostru identifică, în tot cadrul profesional al structurilor de ordine și siguranță publică, categoria polițiștilor, asupra statutului juridic al căreia ne îndreptăm atenția, în sensul evaluării rolului pe care îl are în succesul reformelor instituționale.

Este o realitate cunoscută aceea că instabilitatea legislativă în materia drepturilor salariale și de asigurări sociale de stat (a pensiilor militare), peste care s-au suprapus și o comunicare instituțională deficitară, completată de o zvonistică publică insistentă (neconfirmată, totuși, de realitatea concretă) cu privire la probabilitatea afectării formulei cunoscute a condițiilor pentru accesarea acestor drepturi, au determinat un exod al celor care au îndeplinit condițiile legale către părăsirea sistemului, prin încetarea raporturilor de serviciu (trecerea în rezervă) cu accesarea timpurie a pensiei de serviciu. Așa se face că s-a diminuat consistent numărul personalului în activitate, crescând exponențial nivelul deficitului de resurse umane în interiorul structurilor de ordine și siguranță publică, situație care a afectat toate categoriile profesionale din sistem.

Dificultățile generate în plan social în ultimii trei ani, în care ne-am confruntat cu apariția și evoluțiile pandemiei de COVID-19, au fost gestionate prin implicarea directă și oportună a structurilor Ministerului Afacerilor Interne. Misiunile și activitățile desfășurate au necesitat o adaptare rapidă la noile realități, o ajustare permanentă a procedurilor de gestiune a resurselor umane, pe de o parte, pentru a realiza cadrul operațional necesar unui asemenea context, în acord cu stările excepționale instituite juridic (starea de urgență, starea de risc epidemiologic, starea de alertă), iar pe de altă parte, pentru atragerea, într-un termen foarte scurt, de resurse umane, minim specializate, care să susțină acțiunile instituționale.

Fără a înceta starea de risc epidemiologic specifică pandemiei, realitatea a adus provocări suplimentare, pe fondul conflictului militar absurd din Ucraina, efectele acestuia punând structurile de ordine și siguranță publică în fața unor situații dificile noi, determinate de fluxul extrem de mare de migranți veniți la frontierele naționale, fugind din calea războiului, cu toată problematica umanitară aferentă,

context care a generat, din nou, nevoia de a acționa în cadrul instituțional, prin ajustarea procedurilor administrative.

Aceste situații înregistrate au creat, adesea, în rândul personalului implicat, sentimente de nesiguranță, de îngrijorare, care au trebuit să fie contracarate rapid, prin măsuri care să asigure motivarea profesională, creșterea încrederii și a siguranței acestuia, reducerea deficitului creat, astfel încât să se asigure obținerea rezultatului așteptat, respectiv menținerea unui climat corespunzător de ordine și siguranță publică pentru cetățeni.

În existența instituțională a Ministerului Afacerilor Interne, un moment de referință rămâne anul 2002, mai exact, data de 25 august, atunci când a intrat în vigoare Legea nr. 360/ 2002 privind Statutul polițistului¹, iar la nivelul structurilor de poliție personalul militar a trecut de la statutul cadrelor militare la cel de funcționar public cu statut special – polițist și, complementar, în același sens, data de 1 ianuarie 2003, însă aceasta cu incidență numai asupra personalului similar din cadrul structurilor aparatului central.

Societatea românească, în evoluția ei, în toată această perioadă, a influențat substanțial trecerea profesiei între cele două tipuri de statut, amplificând unele dintre constrângeri, concomitent cu generarea unor oportunități. Din acest motiv, în acești 20 de ani de aplicare, Statutul polițistului a avut nevoie de o serie de intervenții legislative, care să determine acea adaptare, atât de necesară, la realitățile sociale și instituționale.

Ce a adus nou trecerea la Statutul polițistului?!?...

În primul rând, devenea incidentă pentru această categorie profesională o lege nouă, dedicată, croită pe calapodul unei profesii de sine stătătoare, abandonându-se Statutul cadrelor militare. Polițistul devine funcționar public, civil, cu statut special, trecând spre reperatele cadrului juridic general al funcției și funcționarilor publici, beneficiind, însă, de norme speciale, cuprinse într-un statut special aprobat printr-o lege specială, care acoperă cea mai mare parte dintre instituțiile juridice privind nașterea raporturilor de serviciu, cariera și modificarea raporturilor de serviciu, încetarea acestora, o serie de drepturi specifice, un regim distinct privind obligațiile, îndatoririle, interdicțiile, incompatibilitățile și restrângerea unor drepturi și libertăți fundamentale ori de răspundere disciplinară. Forma inițială a Statutului, nuanțată la scurt timp, în anul 2003, conținea² o trimitere expresă, în completare, la cadrul general al funcționarilor publici și la alte acte normative în vigoare, care, prin modificare, a fost clarificată, acțiunea fiind posibilă numai „în situația în care domeniile respective nu sunt reglementate în legislația specifică polițistului”³.

¹ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 440 din 24 iunie 2002.

² A se vedea art. 78 alin. (1) din Legea nr. 360/ 2002, forma în vigoare până la data de 30.06.2011, <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/129720>.

³ *Ibidem*.

Această formulă a fost aplicabilă până în anul 2011, când specializarea normelor statutare în raport cu cadrul general a trecut la un nou nivel, textul respectiv fiind cu totul înlocuit, creându-se temeiul expres pentru stabilirea prin ordin al ministrului afacerilor interne a procedurii și cazurilor de modificare și/sau suspendare a raporturilor de serviciu ale polițiștilor, abordare la care se renunță ulterior, având în vedere considerentele reținute în deciziile Curții Constituționale a României, emise începând cu anul 2014 cu privire la unele texte ale Statutului polițistului.

Trecerea la statutul special a determinat și instituirea, în mod expres, a unor principii fundamentale ale acestei profesii. Riscurile deosebite la care este expus polițistul în exercitarea profesiei și atribuțiilor sale trebuiau compensate, corelativ, cu o serie de măsuri, atât în materie de acordare a unor drepturi, dar, poate, mai ales, de asigurare a securității.

Noul Statut a avut, încă de la început, reglementate toate sursele de proveniență ale polițiștilor. Prin raportare la statutul anterior, al cadrelor militare (care, chiar și în prezent, este ușor lacunar în această materie, din perspectiva intervenției directe și nu subsecvente, făcând referire generică numai la situații privind proveniența cadrelor militare într-un corp profesional sau altul), noua reglementare apărea mult mai bine structurată, delimitând clar între aceste surse și stabilind condițiile și reperatele esențiale pentru fiecare dintre ele, aducând o serie de criterii complementare celor aplicabile funcționarilor publici.

Totodată, intrarea în profesie este marcată de două momente deosebit de importante, atât prin semnificație, cât și prin efecte, respectiv perioada de stagiu, de 12 luni pentru ofițerii de poliție și de 6 luni pentru agenții de poliție, aplicabilă absolvenților programelor de formare profesională inițială pregătiți pentru nevoile Ministerului Afacerilor Interne, care determină pentru polițist calitatea de ofițer/agent debutant și cea de probă, cu aceleași intervale de timp, aplicabilă celor proveniți din încadrare directă ori transfer, precum și definitivarea în profesie, procedură aplicabilă la încheierea fiecăreia dintre cele două tipuri de perioade.

Elementul identitar, poate, cel mai semnificativ, adus de trecerea la noul statut a fost legat de gradele acordate polițiștilor, care au devenit grade profesionale, redenumite total, cu influențe ale unor denumiri consacrate în administrația publică, specifice altor categorii profesionale. Au apărut, în locul subofițerilor și maiștrilor militari, agenții de poliție, cu gradele lor specifice (de la agent de poliție la agent-șef principal de poliție), iar, în locul ofițerilor, ofițerii de poliție, împărțiți pe trei paliere: al inspectorilor (de la subinspector de poliție, până la inspector principal de poliție), al comisarilor (de la subcomisar de poliție, până la comisar-șef de poliție) și al chestorilor (de la chestor de poliție, până la chestor general de poliție).

Un alt element cu puternică încărcătură simbolistică este jurământul de credință, introdus prin trecerea la noul statut, pentru care legea stabilește conținutul și

reperle procedurale importante, astfel încât scopul urmărit în legătură cu acesta să fie și atins. Solemnitatea momentului depunerii, precum și suportul instituțional implicat pentru ca jurământul să fie în totalitate însușit, cu un angajament total, de către polițist, documentul fiind contrasemnat de însuși ministrul afacerilor interne, fac din acesta un reper fundamental în legătură cu nașterea raporturilor de serviciu ale oricărui polițist. Trebuie menționat faptul că acest jurământ, în situația polițistilor proveniți pe filiera pregătirii inițiale în instituțiile de formare profesională ale Ministerului Afacerilor Interne sau în cele care pregătesc personal pentru nevoile acestuia, nu înlocuiește jurământul militar, al credinței față de țară, care se depune în continuare la accederea în primul an de învățământ.

Una dintre schimbările importante aduse de trecerea la noul statut a fost, în mod evident, noua abordare cu privire la limitele dreptului fundamental de asociere al polițistilor. Din această perspectivă sunt relevante două etape în tranziția către noua situație.

Prima a debutat încă de la apariția Statutului polițistului, respectiv reglementarea expresă a dreptului pe care îl au polițistii de a se putea asocia în vederea constituirii de „*asociații cu caracter profesional, umanitar, tehnico-științific, cultural, religios și sportiv-recreativ, fără a aduce atingere îndeplinirii atribuțiilor și îndatoririlor de serviciu*”⁴.

În acest context, se deschidea drumul asocierii în vederea reprezentării intereselor profesionale ale polițistilor la nivelul Ministerului Afacerilor Interne. De altfel, tot de la început, legiuitorul a urmărit să sprijine schimbarea aceasta de abordare cu privire la dreptul de asociere, la nivelul unui sistem reglat să funcționeze fără astfel de formule asociative în interior, instituind și consolidând prin textul de lege și prima formă de organizare pe criterii profesionale a polițistilor, respectiv Corpul Național al Polițistilor.

Ulterior, începând cu sfârșitul anului 2008, se declanșează o a doua etapă, când în cuprinsul Statutului își fac apariția norme juridice care încurajează asocierea sindicală, fiind introduse măsuri care oferă protecția necesară polițistilor care sunt aleși în organele de conducere ale organizațiilor sindicale și își suspendă raporturile de serviciu în acest scop, alături de o serie de drepturi speciale, în completarea cadrului normativ general aplicabil asocierii de tip sindical. A fost, astfel, încurajată preocuparea și acțiunea polițistilor în a înființa sindicate și lupta pentru apărarea drepturilor și intereselor sociale, economice și profesionale ale polițistilor, independent față de orice formă de interferență, influență ori intervenție instituțională.

Tot acest context referitor la asocierea sindicală, acțiunea colectivă derivată, precum și angajamentele stabilite în comun de cele două părți prin intermediul acțiunii de reprezentare asociativă au condus la o reșezare și o dinamizare a

⁴ A se vedea art. 48 din Legea nr. 360/ 2002, în vigoare până la data de 17.11.2008, <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/99273>.

relațiilor ierarhice de la nivel instituțional, care, pe principii partenariale, de dialog social, au contribuit semnificativ atât la îmbunătățirea condițiilor de muncă ale personalului la nivelul structurilor Ministerului Afacerilor Interne, cât și la dezvoltarea mecanismelor și procedurilor de lucru și intervenție profesională asumate instituțional. Au apărut, treptat, și s-au instituționalizat mecanismele de negociere colectivă, cu suport organizațional aferent (comisii de dialog social și comisii paritare), care au condus și la apariția primelor forme de instrumente juridice colective, sub forma acordurilor colective privind raporturile de serviciu ale polițiștilor.

Dincolo de tensiunile, inerente unui raport activ de negociere colectivă, determinate de poziționarea, uneori antagonică, dintre reprezentarea sindicală și cea instituțională, este incontestabil beneficiul major creat prin acceptarea și consolidarea acțiunii colective, a reprezentării sindicale, a parteneriatului social, întrucât rezultatele obținute au contribuit substanțial la evoluția relațiilor, atât orizontale, cât și verticale, de la nivel instituțional, a raporturilor juridice și, în definitiv, chiar a climatului organizațional.

În ceea ce privește răspunderea juridică a polițiștilor pentru fapte comise pe parcursul deținerii acestui statut profesional, două dintre formele sale au fost reconsiderate prin apariția noilor norme statutare, respectiv răspunderea penală și cea disciplinară. În materie de răspundere penală, prin scoaterea de sub incidența Statutului cadrelor militare, competența materială nu a mai aparținut unităților de parchet și organelor jurisdicționale militare, aceasta fiind trecută în sarcina celor civile, de drept comun. Răspunderea disciplinară este reglementată și ea în cuprinsul unui pachet de norme juridice, destinate regimului disciplinar, într-o primă etapă, având în Statut doar câteva repere, celelalte aspecte de conținut făcând apanajul unor norme de nivelul ordinului de ministru, diferite, însă, în conținut și principii de reglementările celebrului Regulament al disciplinei militare, ulterior dezvoltându-se semnificativ.

Acestea sunt cele mai importante dintre modificările aduse de trecerea la noul statut de funcționar public cu statut special a polițiștilor, cele care au avut cel mai semnificativ impact în plan instituțional, dar și la nivel individual.

A existat preocuparea de a nu se institui și a trece brusc la un statut complet nou, cu reguli, principii, mecanisme și instituții juridice total schimbate, întrucât ar fi putut determina un blocaj instituțional major, cu implicații negative și la nivel social. De altfel, s-a dovedit în timp că această abordare a fost benefică în plan instituțional, deoarece legătura, prin punctele comune, cu celelalte categorii profesionale din cadrul sistemului de apărare, ordine publică și securitate națională a oferit protecție și personalului din cadrul Ministerului Afacerilor Interne și chiar instituției în ansamblu, față de ingerințe ori porniri reformatoare care au vizat, cel puțin în fazele incipiente, numai aspecte de ordin cantitativ și mai puțin o perspectivă analitică în scop calitativ.

În cei 20 de ani de aplicare a Statutului polițistului, acest nou concept și-a atins maturitatea, a beneficiat și, deopotrivă, a generat un comportament instituțional adaptat noilor cerințe, la pachet cu o serie de reconfigurări structurale, unele dovedite mai mult sau mai puțin inspirate. Este evident că acesta a modelat comportamente profesionale, a schimbat conceptual diferitele acțiuni și misiuni polițienești, a influențat determinant mentalități și abordări, atât colective, cât individuale... pe scurt, a influențat substanțial realitățile instituționale de la nivelul Ministerului Afacerilor Interne.

II. Repere ale prezentului...

Realitățile sociale și evoluția acestora, în parcursul Statutului polițistului, au determinat, periodic, nevoia de adaptare a normelor juridice din cuprinsul său, astfel încât, astăzi, având implementate și o serie de decizii izvorâte din exercitarea controlului de constituționalitate, este aplicabil într-o formă mult dezvoltată în raport cu cea inițială, însă, susceptibilă, la rândul-i, de o serie de necesități de ajustare.

Un element, relativ constant în evoluția actului normativ la care raportăm analiza noastră, este însuși modul de structurare a acestuia, fiind păstrate elementele componente, reflectând cele mai importante dintre aspectele definitorii pentru un statut special, așa cum este cel al polițistului.

Polițistul este, în continuare, funcționar public cu statut special, statut determinat și menținut de „îndatoririle și riscurile deosebite, de portul de armă și de celelalte diferențieri” prevăzute de lege, de investirea „cu exercițiul autorității publice, pe timpul și în legătură cu îndeplinirea atribuțiilor și îndatoririlor de serviciu”⁵.

Exercițiul autorității publice în îndeplinirea atribuțiilor profesionale contribuie la realizarea serviciului de ordine și siguranță publică, pentru și în raport cu cel mai important beneficiar al acestuia, respectiv cetățeanul. Este fundamental pentru serviciul public aferent ca întreaga activitate profesională a polițistului să fie pusă în slujba persoanelor și a comunității, a societății și statului, în general, să fie guvernată de normele legale, de ordin constituțional sau subsecvente, în spiritul jurământului de credință față de țară și al tuturor normelor legale incidente.

În prezent, Statutul profesional cuprinde un capitol dedicat carierei, unde sunt introduse norme de bază pentru ceea ce poate parcurge polițistul pe timpul carierei, structurate în cuprinsul a patru secțiuni, referitoare la recrutarea și selecția pentru intrarea în profesie, acordarea gradelor profesionale și numirea în funcții, modificarea raporturilor de serviciu și, respectiv, normele privind ocuparea posturilor vacante. Nu ne propunem o prezentare în detaliu a acestor norme, ci ne vom

⁵ A se vedea art. 1-3 din Legea nr. 360/2002, cu modificările și completările ulterioare, <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/36819>.

concentra asupra acelor aspecte care au impactat asupra culturii organizaționale, odată cu adoptarea lor, fiind în legătură directă cu evoluția instituțională a Ministerului Afacerilor Interne și a structurilor sale componente, la nivelul cărora își desfășoară activitatea polițiștii, acestea acoperind cea mai mare parte a personalului și, implicit, din activitate.

Carierea, pentru oricare categorie profesională, deci și pentru polițiști, este conceptul cel mai amplu dintre cele legate de profesie, înglobând toate evenimentele și acțiunile intervenite asupra raporturilor de serviciu, între momentul nașterii și cel al încetării acestora. Ca element specific polițiștilor, în raport cu funcționarii publici, referitor la momentul nașterii raportului de serviciu, este acordarea primului grad profesional, momentul declanșator al acestui raport juridic, și nu cel al primei numiri în funcția publică, așa cum se întâmplă ca regulă generală.

Dar, pentru a naște raporturi de serviciu, trebuie identificate cele mai potrivite persoane, care, pe lângă manifestarea de voință pentru a intra parte în acest raport juridic, au nevoie să îndeplinească și o serie de criterii generale și unele specifice, prin care să dovedească, la un nivel minimal, posibilitatea de a exercita, eficient, o asemenea profesie. Preocuparea permanentă a legiuitorului în această zonă de reglementare a trebuit să se concentreze pe instituirea unor condiții pentru accesarea în profesie, care să asigure atât satisfacerea nevoilor instituționale (prin atragerea celor mai potrivite persoane, ținând cont și de caracterul vocațional determinant al acestei profesii), dar și o bază de recrutare cât mai consistentă la nivelul publicului țintă.

De multe ori, abordarea condițiilor și criteriilor, necesare pentru această profesie (având în vedere specificul ei), impuse la accesarea în profesie a intrat în conflict cu normele privind combaterea discriminării, astfel că ceea ce, în trecut, era specific și potrivit pentru această categorie profesională, în prezent, este reconsiderat în totalitate și funcționează potrivit unor reguli, unele dintre ele, diametral opuse. Pornind de la anumite decizii administrative, pe alocuri chiar cu caracter sancționator, ale Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, au fost modificate substanțial regulile de intrare în profesie, fiind eliminate criteriile privind vârsta maximă până la care se poate participa la concursurile de admitere în instituțiile de formare profesională care pregătesc polițiști ori la concursurile de ocupare a posturilor prin încadrare directă (din sursă externă), cel privind înălțimea minimă ori condițiile pentru recrutarea și selecția pe locuri distincte stabilite diferențiat, pe criteriul de gen (femei/bărbați). Totodată, s-a impus și adaptarea criteriului referitor la existența semnelor fizice particulare.

Așadar, pentru a deveni polițist, suplimentar criteriilor și condițiilor impuse de lege pentru a deveni funcționar public, orice persoană trebuie să îndeplinească și o serie de alte condiții speciale – criterii specifice (care accentuează, și din această perspectivă, caracterul special al statutului polițistului, în raport cu cel general al funcționarului public), legate de aptitudinea medicală, fizică și psihologică, de

lipsa antecedentelor de natură penală ori de necesitatea de a nu se afla în curs de urmărire penală sau de judecată pentru comiterea de infracțiuni, precum și de dovedirea unui comportament „corespunzător principiilor care guvernează profesia de polițist”⁶. Totodată, problema existenței semnelor fizice particulare a fost soluționată printr-o condiție mult mai clară și adaptată realităților actuale, aceea de a nu avea „tatuaje ori elemente ornamentale, de orice natură, aplicate, inserate sau implantate pe/în corp, neacoperite de vestimentație, în ținuta de vară”⁷.

Modalitățile de intrare în profesie sunt destul de relevante în raport cu nevoile actuale, determinate de un deficit de personal accentuat în ultimii ani prin pensionările masive, dar care și în prezent se menține pe un trend crescător. Această evoluție a deficitului de resurse umane a generat o serie de măsuri imediate pentru stopare și diminuare a impactului. Într-un asemenea context, devin relevante și necesare modalitățile de alimentare a sistemului cu personal, care trebuie să acționeze, pe cât posibil, într-un termen scurt și la un volum maximal, în condițiile asigurării, concomitent, și a unui nivel minim corespunzător de pregătire profesională.

Cea mai cunoscută dintre respectivele modalități este aceea a provenienței polițiștilor, de regulă, din rândul absolvenților instituțiilor de formare profesională inițială din structura Ministerului Afacerilor Interne sau care pregătesc personal pentru nevoile acestuia. Anual, cu tradiție, fiecare dintre aceste instituții de învățământ, de nivel postliceal sau superior, organizează concurs de admitere, în funcție de cifrele de școlarizare aprobate. Necesitatea de a avea un volum cât mai mare de absolvenți a făcut, în ultimii ani, ca cifrele de școlarizare aprobate să atingă nivelul maximal al capacităților de școlarizare, iar la nivelul postliceal, complementar, să fie redusă perioada de școlarizare la un an, concomitent cu organizarea a două sesiuni de admitere într-un an și școlarizarea în paralel a două serii de elevi pe an, în sistem alternativ „suveică” pregătire în școală/ practică la unități.

În ceea ce privește categoria ofițerilor de poliție, printr-o modificare a Statutului aprobată de către Guvern prin ordonanță de urgență, în anul 2021⁸, a mai fost introdusă o nouă sursă de recrutare, respectiv proveniența acestora din rândul absolvenților programelor de master profesional pentru formarea ofițerilor de poliție, organizate în cadrul Academiei de Poliție „Al. I. Cuza”, care va deveni operațională începând cu anul universitar 2022/2023. Această soluție a fost identificată ca o oportunitate de a contribui la diminuarea deficitului de personal

⁶ A se vedea art. 10 din Legea nr. 360/2002, cu modificările și completările ulterioare, <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/36819>.

⁷ *Ibidem*.

⁸ Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 76/ 2021 pentru modificarea și completarea Legii nr. 360/2002 privind Statutul polițistului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 645 din 30 iunie 2021, <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/243946>, aprobată cu modificări prin Legea nr. 101/ 2022, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 374 din 15 aprilie 2022, <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/254217>.

de la nivelul structurilor polițienești, care va asigura și un plus de eficiență în formarea profesională, ținând cont că programele de master profesional respective se vor adresa persoanelor deja absolvente de studii de licență, existente „pe piață”, care își doresc să devină ofițeri de poliție și sunt dispuse să intre în acest raport juridic, urmând un asemenea program de studii, care va presupune câteva constrângeri semnificative. Admiterea la aceste programe se va organiza în condiții similare admiterii la specializările de licență, urmându-se aceleași verificări și probe de selecție, iar, pe toată perioada cursurilor, este necesar ca studentul-masterand înmatriculat să fie încazarmat în instituția de formare universitară și să urmeze un program intens de pregătire de specialitate, concentrat pe materii specifice muncii operative din Poliție.

O parte dintre nevoile de ocupare a posturilor de ofițer de poliție se pot acoperi și prin trecerea în corpul superior a agenților de poliție absolvenți de studii superioare, potrivit profilurilor corespunzătoare specialităților din poliție. În sine, această modalitatea are o valență dublă pentru instituție, ea asigură un bazin de recrutare și selecție important pentru acoperirea necesarului de ofițeri de poliție, dar este și un instrument motivațional serios pentru agenții de poliție cu potențial profesional de dezvoltare a carierei.

Legea vede, totodată, ca sursă de recrutare și, implicit, modalitate de intrare în profesie, reîncadrarea în poliție a foștilor polițiști, care au încetat raporturile de serviciu din anumite motive și care își doresc revenirea în sistem, precum și pe cea a transferului de specialiști din cadrul sistemului de apărare, ordine publică și securitate națională, ambele modalități prin participarea la un concurs, organizat corespunzător fiecăreia dintre modalitățile respective.

Ceea ce până nu demult era considerată a fi variantă secundară, de rezervă, pentru accesarea ocazională, la nevoie, pentru unele reglaje asupra unora dintre domeniile specializate, „de nișă”, deficitare, unde instituția nu este prea atractivă în comparație cu mediul privat, respectiv încadrarea directă (din sursă externă), a devenit în ultimii ani, cel puțin sub aspect cantitativ, o opțiune foarte utilizată, prin intermediul căreia s-au acoperit, în timp scurt, o parte dintre nevoile acute. Această modalitate poate opera, cu titlu general, în scopul ocupării, prin concurs, a posturilor de execuție vacante din unitățile de poliție, în specialități comune, complementar la ceea ce se poate asigura prin instituțiile proprii de formare profesională, dar și pentru posturi de specialiști, acolo unde Ministerul Afacerilor Interne nu deține capacități proprii de învățământ. Pentru prima categorie, operează și obligația de a nu fi schimbat locul de muncă, prin niciuna dintre modalitățile cunoscută, timp de cel puțin 2 ani, măsură introdusă cu intenția de a asigura atingerea, la nivel minimal, a scopului urmărit prin deschiderea respectivei proceduri și împiedicarea oricărei intenții de eludare a legii prin ocolirea celorlalte modalități.

Un element de noutate, în raport cu soluțiile anterioare, este cel privitor la competența de acordare a gradelor profesionale, care, în prezent, este coborâtă, ca

regulă generală, până la nivelul șefului de unitate care are calitate de ordonator de credite. Această competență, corelată cu momentul de debut pentru nașterea raporturilor de serviciu, respectiv cel al acordării primului grad profesional, determină competența generală de gestiune a resurselor umane de la nivelul unităților de poliție ale Ministerului Afacerilor Interne, puternic descentralizată către palierele teritoriale ale instituției.

În legătură cu acordarea gradelor profesionale este, în prezent, soluționată și o altă veche dezbatere, privind valorificarea vechimii și experienței acumulate în cadrul structurilor Ministerului Afacerilor Interne a agenților de poliție care trec în corpul ofițerilor. Astfel că, în prezent, gradul profesional de ofițer al acestora se stabilește în funcție de numărul anilor de vechime ca agent de poliție, cei cu peste 5 ani primind gradul de inspector de poliție, iar cei cu peste 10 ani pe acela de inspector principal de poliție. Deși absolvent fiind al studiilor superioare, agentul de poliție, pe parcursul activității în cadrul corpului, nu acumulează, în mod direct, vechime în specialitatea acestora, însă el devine, inevitabil, depozitarul unei experiențe profesionale relevante în munca de poliție, cunoscând în amănunt normele juridice incidente, metodele, procedurile și tacticile intervenționale, fiind, astfel, pe deplin justificată reconsiderarea mecanismului de stabilire a gradului la trecerea în corpul superior.

Unul dintre elementele clasice ale oricărui statut profesional este procedura de evaluare a performanțelor profesionale, aspect care a înregistrat și el o evoluție determinată de rezultatul unor proceduri de contencios constituțional⁹. Așa se face că, în urma corectării deficiențelor de constituționalitate ale normelor statutare, în prezent procesul se organizează potrivit unei proceduri reglementate detaliat la nivelul acestui act normativ, care asigură suficiente garanții, predictibilitate, competență și autoritate pentru orice persoană angrenată, indiferent că este vorba despre cei evaluați ori despre evaluatori.

În materia posibilităților de modificare a raporturilor de serviciu, de accedere și evoluție în carieră și ocuparea funcțiilor specifice, evenimentele legislative intervenite asupra Statutului polițistului au instituit mecanisme specifice, prin care s-a urmărit, pe de o parte, asigurarea drepturilor și libertăților cetățenești fundamentale și categoriei polițiștilor, în limitele corespunzătoare, în principal, legate de alegerea profesiei și a locului de muncă ori de asociere, dar și, pe de altă parte, a pârghiilor instituționale pentru îndeplinirea serviciului public, prin asigurarea resurselor umane necesare pentru realizarea eficientă a misiunilor. Cuprinderea în prevederile statutare a reglementărilor privind modificarea și suspendarea raporturilor de serviciu, pe lângă că are scopul de a întregi cadrul normativ al carierei polițiștilor, a fost determinată și de deciziile pronunțate în procesul de control de

⁹ A se vedea *Decizia C.C.R. nr. 637 din 13 octombrie 2015* referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 26 alin. (3) din Legea nr. 360/2002 privind Statutul polițistului.

constituționalitate a normelor care, anterior, trimiteau la nivel infralegal pentru stabilirea acestor repere¹⁰.

Ocuparea posturilor vacante a făcut și ea obiectul preocupărilor de eficiențizare, fiind în strânsă legătură, ca factor care impactează direct, cu capacitatea instituțională de îndeplinire a misiunilor. Au fost ridicate la nivelul legii norme și criteriile privind organizarea concursurilor pentru ocuparea posturilor de execuție și conducere vacante, asigurându-se un cadru cât mai obiectiv și transparent pentru asigurarea egalității de șanse în organizarea, accesarea și participarea la respectivele proceduri.

Problematica drepturilor materiale și a celor profesionale și de protecție, regăsită (alături de cea corelativă a îndatoririlor și restrângerii unor drepturi și libertăți fundamentale) într-un capitol dedicat, a făcut, în permanență, obiectul preocupărilor legiuitorului, motiv pentru care, întotdeauna, evenimentele legislative intervenite au condus la o adaptare a acestora, inclusiv în ceea ce privește condițiile și criteriile pentru acordare, la realitățile economice și sociale, aflate, la rândul-le, într-o continuă dinamică. Nevoia unei salarizări corespunzătoare, însoțită de un pachet de drepturi complementare pentru protecția socială a polițiștilor, a fost mereu pusă în balanță cu constrângerile bugetare existente, fapt care a generat un efect direct în posibilitățile de asigurare a unor resurse umane motivate corespunzător, pentru a avea garanția serviciului public în cauză că va fi prestat la un nivel de calitate ridicat.

În aceste limite, prevederile statutare au fost adaptate pentru a se asigura nivelul optim posibil al drepturilor polițiștilor, fiind operate modificări și completări în baza cărora accesarea să poată fi realizată în condiții echitabile și nediscriminatorii. Au fost stabilite și unele drepturi alternative, cu rol motivațional, care să ajute polițiștii în integrarea la nivel social, cât mai aproape de comunitatea deservită, fiind reglementată posibilitatea de a primi, în locul compensației lunare

¹⁰ A se vedea *Decizia C.C.R. nr. 172 din 24 martie 2016* referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 18 din Legea nr. 360/2002 privind Statutul polițistului, *Decizia C.C.R. nr. 244 din 19 aprilie 2016* referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 27 și art. 78 alin. (1) din Legea nr. 360/2002 privind Statutul polițistului, *Decizia C.C.R. nr. 258 din 27 aprilie 2017* referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 252 alin. (2) teza întâi din Codul de procedură civilă, precum și a prevederilor art. 22 alin. (7) și (8) teza întâi sub aspectul sintagmei "precum și în situații temeinic justificate, menționate în actele administrative emise în acest scop" din Legea nr. 360/2002 privind Statutul polițistului, în redactarea anterioară intrării în vigoare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 21/2016 pentru modificarea și completarea Legii nr. 360/2002 privind Statutul polițistului, *Decizia C.C.R. nr. 306 din 8 mai 2018* referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 10 alin. (5) teza a doua din Legea nr. 360/2002 privind Statutul polițistului, *Decizia C.C.R. nr. 298 din 6 mai 2021* referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 21 alin. (5) din Legea nr. 360/2002 privind Statutul polițistului și *Decizia C.C.R. nr. 789 din 23 noiembrie 2021* referitoare la excepția de neconstituționalitate a sintagmei „nu este cercetat disciplinar” din cuprinsul dispozițiilor art. 27⁴⁶ alin. (1) lit. b) din Legea nr. 360/2002 privind Statutul polițistului.

pentru chirie, o sumă egală pentru decontarea ratelor la creditele ipotecare sau imobiliare contractate pentru achiziționarea unei locuințe proprietate personală.

În ceea ce privește problematica îndatoririlor și a restrângerii unor drepturi și libertăți fundamentale, corelativă drepturilor care decurg din statutul profesional, aceasta este subsumată caracterului permanent și obligatoriu al serviciului polițienesc, necesității de a avea un serviciu public eficient și de bună calitate.

Au fost clarificate și limitele cu privire la exercitarea de către polițiști a unor alte funcții, publice sau private, soluția aleasă fiind aceea de a se statua, în mod expres, incidența directă a regimului juridic general în această materie, respectiv *Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției*, cu modificările și completările ulterioare. Interesul continuă să fie unul major, ținând cont de faptul că, în general, orice persoană este interesată de a-și valorifica maximal potențialul și experiența profesională, complementar locului de muncă de bază, dar și ca o posibilitate de a-și completa, prin activități remunerate, veniturile salariale.

Din structura actuală a statutului profesional nu putea lipsi capitolul dedicat regimului disciplinar, cu elementele sale esențiale, privitoare la recompense, răspundere juridică și, respectiv, sancțiuni. Din cuprinsul normelor legale incidente acestei problematici nu lipsesc acum nici garanțiile necesare, invocate și în procedurile de control constituțional¹¹, aparținând nivelului de reglementare al legii, subsecvent fiind reglementate prin hotărâre a Guvernului exclusiv aspectele organizatorice și de procedură pentru o gestionare eficientă a mecanismului disciplinar. Inclusiv componenta jurisdicțională colectivă, aceea materializată în activitatea consiliilor de disciplină este, în prezent, îmbunătățită, semi-profesionalizată, aceste formate de cercetare fiind stabilite, pentru fiecare caz în parte, prin alegerea membrilor exclusiv din cadrul unui colectiv, constituit permanent la nivelul unității, format din persoane recunoscute cu o anumită pregătire și probitate profesională.

¹¹ A se vedea *Decizia C.C.R. nr. 392 din 2 iulie 2014* referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 59 alin. (2), art. 60 alin. (1) și ale art. 62 alin. (3) din *Legea nr. 360/2002* privind Statutul polițistului, *Decizia C.C.R. nr. nr. 653 din 17 octombrie 2017* referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 22 alin. (7), art. 57 lit. b), art. 59 alin. (7), art. 61 alin. (1), art. 62 alin. (2) și ale art. 78 alin. (1) din *Legea nr. 360/2002* privind Statutul polițistului, în redactarea anterioară intrării în vigoare a *Legii nr. 81/2015* pentru modificarea și completarea *Legii nr. 360/2002* privind Statutul polițistului, precum și pentru modificarea art. 7 alin. (2) din *Legea nr. 364/2004* privind organizarea și funcționarea poliției judiciare, *Decizia C.C.R. nr. 833 din 17 noiembrie 2020* referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 6 alin. (1) și (2) din *Legea nr. 364/2004* privind organizarea și funcționarea poliției judiciare și ale art. 58[^]1 din *Legea nr. 360/2002* privind Statutul polițistului și *Decizia C.C.R. nr. nr. 548 din 14 septembrie 2021* referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 58[^]3 alin. (4) teza întâi din *Legea nr. 360/2002* privind Statutul polițistului, în redactarea anterioară modificării prin *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 53/2018* pentru modificarea și completarea *Legii nr. 360/2002* privind Statutul polițistului.

Nu în ultimul rând, prezintă interes capitolul referitor la cazurile și situațiile de încetare a raporturilor de serviciu ale polițiștilor. În primul rând, aceste norme juridice sunt cele care trasează, alături de cele privind nașterea raporturilor de serviciu, limitele carierei profesionale pentru una dintre cele mai complexe profesii existente în spațiul administrației publice românești, iar afirmația este cât se poate de obiectivă și de corectă, dacă o analizăm în profunzime.

Reperetele privind încetarea raporturilor de serviciu sunt foarte importante și pentru că, în general, sunt puternic legate de acordarea unor drepturi corelative. Cele mai frecvente sunt cazurile de încetare care generează deschiderea drepturilor de pensie, sub toate formele sale, de serviciu, pentru limită de vârstă, anticipată sau anticipată parțială ori de invaliditate sau, de urmaș, după caz. Desigur, sunt prezente și cazurile de încetare care nu presupun, implicit, acordarea unor drepturi, unele care țin de inițiativa persoanei, la cerere sau prin demisie ori ca urmare a numirii într-o altă funcție publică, iar altele care aparțin inițiativei și deciziei instituționale, cum ar fi destituirea din poliție, încetarea ca urmare a nepromovării examenului de definitivare în profesie sau a evaluării cu un calificativ necorespunzător în doi ani de activitate consecutivi ori încetarea ca urmare a unei condamnări penale ori ca urmare a constatării unei încadrări frauduloase în poliție.

III. De dorit, în perspectivă...

Viața socială, cu realitățile ei, într-o permanentă evoluție, cu provocări noi, din ce în ce mai complexe, reclamă necesitatea de a avea o capacitate ridicată de adaptare instituțională, astfel încât răspunsul să fie unul ferm, eficient și eficace, adaptat nevoilor societății și cetățenilor. Într-un asemenea context, dar nu numai, profesia de polițist este una deosebit de importantă la nivelul administrației publice, fiind esențială în susținerea statului de drept.

În primul rând, orice demers de adaptare, de actualizare a statutului profesional al polițistului trebuie să pornească de la stabilirea clară a tipologiei de statut, a formatului pe care să-l îmbrace acesta în viitor. Există în acest sens, cel puțin trei posibilități de acțiune, fiecare cu avantaje și dezavantaje: menținerea actualei formule de funcție publică cu statut special, introducerea unei formule noi de profesie, de sine stătătoare, cu norme juridice speciale, fără o conectare la un statut general, respectiv revenirea la statutul de cadru militar. În actuala realitate, apreciem ca fiind cea mai adaptată formulă, pentru necesitățile structurilor polițienești, cea a funcției publice cu statut special. Este adevărat, cu toate controversele care ar putea apărea, legate de această idee, că se poate analiza și decide o reșezare, eficientă, a structurilor Ministerului Afacerilor Interne partajată între cele două statute profesionale „speciale”, cel al polițiștilor și cel al cadrelor militare.

Cele mai necesare intervenții asupra statutului profesional, în ipoteza menținerii actualului caracter de funcție publică, cu statut special, țin de structura

carierii. Pentru a putea avea gradul de flexibilitate necesar în asigurarea capacităților de intervenție, dar și nivelul de profesionalism potrivit pentru a gestiona eficient misiunile din competență, *de lege ferenda*, este de dorit ca parcursul profesional al polițiștilor între nașterea și încetarea raporturilor de serviciu să fie unul foarte bine jalonat. Astfel, orice eveniment survenit în acest interval cu privire la raporturile de serviciu va fi bazat pe un nivel corespunzător de experiență, pe capacitatea profesională calibrată gestionării responsabilităților de nivel, dar și pe un nivel ridicat de predictibilitate, pe care instituția poate fundamenta decizii legate de dimensionarea resurselor umane pentru menținerea nivelului operațional optim.

Totodată, *de lege ferenda*, se impun a fi stabilite puncte obligatorii de trecere în carieră, a căror gestiune să fie și ea predictibilă, iar certificarea competențelor profesionale necesare să fie realizată prin cursuri de nivel, obligatorii. De asemenea, este imperios necesară introducerea examenelor obligatorii pentru obținerea gradelor profesionale sau, cel puțin pentru unele dintre ele. O asemenea abordare va crește, pe de o parte, importanța gradului profesional în parcursul de carieră al polițistului, iar, pe de altă parte, va contribui la amplificarea sentimentului de apartenență la profesie, cu un puternic caracter motivațional, dobândirea unui grad profesional superior fiind (și trebuind să rămână) un moment important, pentru care trebuie o confirmare de plus de valoare profesională și nu, ca în prezent, când, în fapt, obținerea gradului următor depinde, esențial, de realizarea stagiului, deci de curgerea timpului.

Tot legat de obținerea gradelor profesionale, *de lege ferenda*, se impune și reconsiderarea procedurilor privind acordarea lor în cazul încadrării directe, unde, în prezent, se valorifică, „supra-licitat”, în opinia noastră, vechimea în specialitatea studiilor necesare pentru ocuparea funcției de polițist. Importanța acestei abordări, până în prezent, a fost una certă, fiind legată de un rol preponderent motivațional, pentru a atrage potențialii candidați, cu experiență și pregătire profesională ridicată, pentru a deveni polițiști. Însă, ținând cont și de abordarea aceluiași aspect la procedurile pentru trecerea agenților de poliție în corpul ofițerilor, trebuie, și în cazul specialiștilor încadrați direct, o plafonare a gradului profesional maxim ce poate fi obținut prin valorificarea vechimii în specialitatea studiilor, eventual, tot până la nivelul gradului de inspector principal de poliție. Această soluție asigură și cadrul motivațional pentru noua carieră în poliție a specialiștilor, care vor avea la dispoziție o plajă suficientă de grade profesionale până la finalul carierei profesionale.

În legătură cu ocuparea unor funcții, având în vedere și o decizie de neconstituționalitate emisă în ultimul an¹², este necesară respectarea întocmai a principiului

¹² A se vedea Decizia C.C.R. nr. 789/ 2021 referitoare la excepția de neconstituționalitate a sintagmei "nu este cercetat disciplinar" din cuprinsul dispozițiilor art. 27⁴⁶ alin. (1) lit. b) din Legea

prezumției de nevinovăție în legătură cu posibile fapte de natură disciplinară, în ceea ce privește accesul la procedurile de ocupare a unor funcții ori de acordare a unor drepturi specifice. Astfel, *de lege ferenda*, se impune ca în reglementarea acestor aspecte să nu mai fie luată în considerare raportarea la situația în care polițistul se află în curs de cercetare disciplinară. În acest mod, se vor putea preveni abuzuri cu privire la accesul unui polițist la ocuparea unor funcții sau primirea unor drepturi, care pot fi generate printr-o declanșare „artificială” a unui context administrativ (care, ipotetic, se poate finaliza cu constatarea nevinovăției) prin care se limitează nejustificat, în fond, drepturi și libertăți fundamentale.

În ceea ce privește regimul disciplinar, deși, printr-o altă decizie emisă în procedura de control al constituționalității¹³, una dintre măsurile prevăzute de Statut a fost abrogată, respectiv aceea administrativ-preventivă a atenționării, care se putea dispune atunci când nu erau întrunite elementele unei abateri, apreciem utilă și oportună identificarea unei alternative care, *de lege ferenda*, să fie introdusă în statut în același scop, dar care, de data aceasta, să fie însoțită de toate repererele necesare pentru a fi respectate rigorile și garanțiile constituționale corespunzătoare. Beneficiile recreării unui asemenea temei juridic vor fi semnificative, întrucât, în procedurile specifice răspunderii juridice, va fi întotdeauna de preferat și mai eficientă latura preventivă, decât cea combativă. Multe situații dintre cele aflate la limita inferioară sau chiar în afara acesteia, din perspectiva existenței, a repetabilității, a gravității și/ sau a complexității unei fapte care să fie constatată ca abatere disciplinară, fac, mai degrabă, obiectul necesității unei semnalări cu privire la riscurile asociate, pentru conștientizarea contextului și prevenirea reapariției uneia similare în viitor, decât al dispunerii unei sancțiuni, fie ea și una minimă, dar care generează efecte juridice importante, care sunt uneori disproporționate.

De asemenea, din rațiuni de asigurare a predictibilității carierei, dar și pentru o eficiență superioară a normelor juridice incidente, *de lege ferenda*, se impune reconsiderarea cazurilor și situațiilor de încetare a raporturilor de serviciu ale polițiștilor, pe modelul altor profesii din spațiul administrației publice românești, grupate în categorii, pe criteriul sursei generatoare, respectiv care intervin de drept, care țin de manifestarea de voință a polițistului, respectiv care derivă din inițiativa instituției.

nr. 360/2002 privind Statutul polițistului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 59 din 19 ianuarie 2022, <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/250624>.

¹³ A se vedea Decizia C.C.R. nr. 833/ 2020 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 6 alin. (1) și (2) din Legea nr. 364/2004 privind organizarea și funcționarea poliției judiciare și ale art. 58[^]1 din Legea nr. 360/2002 privind Statutul polițistului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 114 din 3 februarie 2021, <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/237007>.

Concluzii

Reforma instituțională la nivelul Ministerului Afacerilor Interne a fost întotdeauna o problemă sensibilă, a cărei simple enunțări a generat frământări multiple în cadrul instituțional. Pe de o parte, poate fi explicabil având în vedere și experiențele mai puțin fericite petrecute în cursul anilor 2010-2011, când, sub pretextul unui astfel de demers, determinat de constrângeri bugetare serioase, au fost dispuse măsuri, în opinia noastră, contraproductive în raport cu dezideratul unei eficientizări instituționale.

Când punem împreună cele două sintagme, respectiv reformă și eficientizare, într-o oarecare relație de scop-obiectiv, ne dorim să identificăm la un set de măsuri integrate, a căror implementare să conducă la eficacitatea și eficiența întregului flux operațional al sistemului și, pe cât posibil, chiar în condiții de economicitate.

Analizând din această perspectivă evoluția Statutului polițistului, în parcursul său de aplicare de aproape 20 de ani, vom constata că reforma instituțională de la nivelul Ministerului Afacerilor Interne, pe de o parte, și statutul profesional cu cea mai mare reprezentare în cadrul acestuia, pe de altă parte, s-au interconționat, reciproc.

Trecerea de la statutul de cadru militar la cel de polițist a fost, poate, cel mai important dintre momentele evoluției acestei profesii, moment care a generat și multiple efecte la nivelul instituției. În primul rând, la nivel organizatoric, au fost reproiectate, pe principii diferite, noi, structurile organizatorice ale unităților de poliție. Trecerea de la actul de comandament militar, la abordarea de drept administrativ a raporturilor juridice de la nivelul acestor structuri a dus la multiple schimbări de abordare în activitatea curentă. Au fost necesare re poziționări structurale, comasări ale unora dintre structurile existente, desființarea unora și înființarea altora, la pachet cu o serie importantă de modificări legislative subsecvente sau conexe noului statut profesional.

Însă, efectul reformativ, poate, cel mai important a fost procesul de schimbare a mentalităților, care, în evoluția sa, a pornit pe un drum ireversibil, desigur, întâmpinând, cum era și de așteptat, și o rezistență semnificativă, oponentă, la schimbare. Dezvoltarea unui nou cadru privind drepturile și libertățile fundamentale ale polițiștilor, prin reconsiderarea limitelor impuse prin vechiul statut, deschiderea către dreptul de asociere sindicală și profesională, dreptul la apărare în procedurile de răspundere juridică administrativă și disciplinară, au contribuit decisiv la schimbarea de mentalități atât în rândul personalului de execuție, dar și între factorii de conducere de la nivelul diferitelor paliere ierarhice. Toate acestea au determinat efecte directe, pozitive în cea mai mare parte, în legătură cu capacitatea operațională a structurilor Ministerului Afacerilor Interne, determinând o mai mare deschidere către beneficiarul direct al acțiunilor acestora, respectiv cetățeanul.

De partea cealaltă, de la acel moment, toate demersurile cu amplitudine ridicată privind reorganizarea instituțională, au fost calibrate în funcție de un reper constant, respectiv statutul profesional.

În primul rând, principiile de reformă au fost stabilite astfel încât garanțiile oferite de statut să fie respectate, iar resursele umane să fie corect gestionate, prin re poziționare, având preocuparea de asigurare a eficienței misiunilor și acțiunilor din competență. Mecanismele de modificare a raporturilor de serviciu, consultarea partenerilor sociali, asigurarea drepturilor corelative la măsurile dispuse în interesul serviciului sunt doar câteva dintre acestea.

Atunci când, decizional, s-a asumat o anumită orientare spre un proces de eficientizare instituțională, care să vizeze structura organizatorică și/sau relațiile funcționale de la nivelul Ministerului Afacerilor Interne, iar la nivel legislativ au fost implicații fără de care procesul reformator nu se putea împlini, printre nevoile de intervenție în plan normativ s-a regăsit, constant, și statutul profesional. Deși tratamentul normativ nu este întotdeauna cel mai oportun pentru implementarea unei anumite orientări decizionale, fiind de preferat ca ultimă soluție, adesea el constituie prima opțiune a decidenților pentru a se asigura finalitatea scopului urmărit.

Așadar, constatăm, fără dubiu, interdependența puternică dintre cele două planuri, respectiv reforma instituțională a Ministerului Afacerilor Interne și statutul polițistului, cu privire la care, în opinia noastră, se va impune mereu o abordare rațională, cu prudență și preocupare în a nu destabiliza vreunul dintre acestea prin exagerarea impunerii celuilalt, deoarece efectele perverse sunt foarte dificil de reparat post-factum.

Bibliografie

1. Constituția României, republicată;
2. Legea nr. 80/ 1995 privind Statutul cadrelor militare, cu modificările și completările ulterioare;
3. Legea nr. 360/ 2002 privind Statutul polițistului, cu modificările și completările ulterioare;
4. Legea nr. 55/ 2020 privind unele măsuri pentru prevenirea și combaterea efectelor pandemiei de COVID-19, cu modificările și completările ulterioare;
5. Legea nr. 136/ 2020 privind instituirea unor măsuri în domeniul sănătății publice în situații de risc epidemiologic și biologic, cu modificările și completările ulterioare;

6. Hotărârea Parlamentului nr. 42/ 2021 pentru acordarea încrederii Guvernului, Anexa 2 – Program de guvernare 2021-2024 – Coaliția pentru reziliență, dezvoltare și prosperitate;
7. Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/ 2019 privind Codul administrativ, cu completările ulterioare;
8. Decretul Președintelui României nr. 195/ 2020 privind instituirea stării de urgență pe teritoriul României;
9. Decretul Președintelui României nr. 240/ 2020 privind prelungirea stării de urgență pe teritoriul României.